

UTMANA MILITARISMEN

INTERNATIONELLA KVINNOFÖRBUNDET
FÖR FRED OCH FRIHET

I syfte att främja upprättande och upprätthållande av internationell fred och säkerhet med minsta möjliga uppoffring av världens mänskliga och ekonomiska tillgångar för rustningsändamål, har säkerhetsrådet att, med biträde av det i artikel 47 omförmälda militära stabsutskottet, utarbeta planer för att system till reglering av rustningarna att underställas Förenta Nationernas medlemmar.

Art. 26, UN Charter

UTMANA MILITARISMEN

Publicerad av Internationella
Kvinnoförbundet för Fred och Frihet
Stockholm 2010

Ansvarig utgivare: Petra Tötterman Andorff
Layout: E&G Design

www.ikff.se
info@ikff.se

INTRODUKTION

Ända sedan Förenta Nationerna (FN) grundades för snart 70 år sedan har ett internationellt regelverk för vapenreglering utvecklats och förespråkats av såväl stater som individer och icke-statliga organisationer (NGO:s). Artikel 26 i FN-stadgan slår tydligt fast att det är säkerhetsrådets uppgift att driva nedrustning och vapenkontroll internationellt. Ändå slår de militära utgifterna gång efter annan nya rekord. Statistik från Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) visar att världens totala militära utgifter år 2008 uppgick till 1 464 miljarder dollar, vilket motsvarar ungefär 10 339 miljarder kronor, alltså 2.4 % av världens totala BNP.

Att försöka lösa konflikter och problem med militära medel är inget nytt. Det är heller inget nytt att dessa medel knappast kan råda bot på de säkerhetshot som människor står inför idag. Ändå fortsätter vi att investera mer pengar i fler vapen – och därmed också i brutala och destruktiva konflikter. Denna skrift kommer att ge dig som läsare en inblick i de ekonomiska felprioriteringar som årligen görs i Sverige och världen över. Den kommer också att visa på de kostnader för samhället som militarism utgör och vilka satsningar som får stå tillbaka i en militariserad värld.

MILITARISM OCH GENUS

Militarism har många skepnader och är ett uttryck för en aggressiv våldspolitik som bygger på särskilda antaganden om hur verkligheten och människor fungerar. Ett sådant antagande är att våld kan lösa problem och konflikter, ett annat att människors säkerhet är beroende av vapen. Feminister har länge påtalat genuskonstruktioner som en starkt bidragande förklaring till sådana politiska utgångspunkter. Genus – den sociala konstruktionen av det biologiska könet – ses som en grundorsak till såväl värderingar som prioriteringar inom säkerhetspolitiken. I synnerhet har föreställningar om maskulinitet länge dominerat politiken för upprustning och nedrustning.

Våld och militära strategier är nära kopplade till en maskulin identitet och många associerar innehav av vapen med manlighet. Män har genom tiderna tillskrivits rollen som "beskyddare" och "försvarare", en roll som ansetts kräva såväl våld som innehav av vapen. Kvinnor har istället fått stiga in i rollen som "den omhändertagande", den trygga punkten i samhället och för familjen. Det är sådana föreställningar som gör det omöjligt att tala om våld och militära medel utan hänsyn till genusrelationer.

Genus

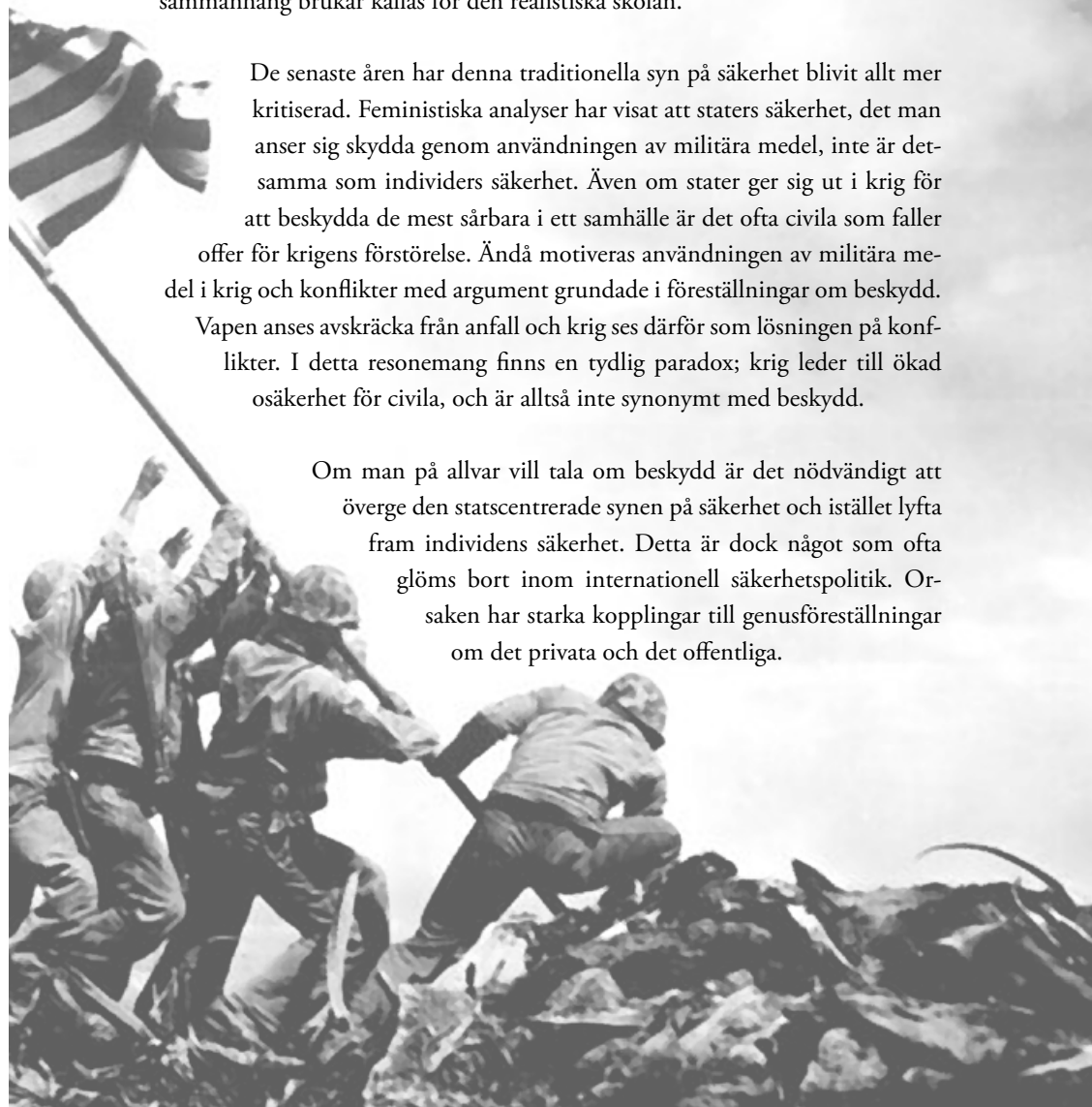
Genus, till skillnad från det biologiska könet, hänvisar till det som människor uppfattar som manligt respektive kvinnligt. Vi formas in i socialt konstruerade könsroller och lär oss att bete oss som flickor/kvinnor och pojkar/män, i enlighet med samhällets förväntningar. Genus refererar alltså till de sociala attribut som associeras med könstillhörighet och avgör vad som är socialt acceptabelt för en kvinna eller man. Detta brukar kallas för genuskonstruktion – vi skapar och upprätthåller ett förväntat beteende.

KRIG, STATER OCH SÄKERHET

Investeringar i militära medel är en central del av en politik som grundar sig på uppfattningen att staters säkerhet är beroende av hot om våld. Genom att rusta för krig anser stater sig kunna avskräcka från yttre hot, motstå fientliga anfall och skydda statens territorium från intrång. Detta är den säkerhetssyn som i akademiska sammanhang brukar kallas för den realistiska skolan.

De senaste åren har denna traditionella syn på säkerhet blivit allt mer kritiserad. Feministiska analyser har visat att staters säkerhet, det man anser sig skydda genom användningen av militära medel, inte är det samma som individers säkerhet. Även om stater ger sig ut i krig för att beskydda de mest sårbara i ett samhälle är det ofta civila som faller offer för krigens förstörelse. Ändå motiveras användningen av militära medel i krig och konflikter med argument grundade i föreställningar om beskydd. Vapen anses avskräcka från anfall och krig ses därför som lösningen på konflikter. I detta resonemang finns en tydlig paradox; krig leder till ökad osäkerhet för civila, och är alltså inte synonymt med beskydd.

Om man på allvar vill tala om beskydd är det nödvändigt att överge den statscentrerade synen på säkerhet och istället lyfta fram individens säkerhet. Detta är dock något som ofta glöms bort inom internationell säkerhetspolitik. Orsaken har starka kopplingar till genusföreställningar om det privata och det offentliga.

DET PERSONLIGA ÄR POLITISKT

Genusanalysen visar att uppdelningen mellan det offentliga och det privata är central när det kommer till krig, stater och säkerhet. Det är denna uppdelning som leder till den manliga dominansen i statliga och offentliga angelägenheter, och kvinnans huvudansvar för hem och barn.

Samma uppdelning får också politiska konsekvenser då kvinnor exkluderas från beslutsfattande organ. Detta ska-

par i sin tur normativa värderingar om vad som är viktigt. I den hierarkiska samhällsordningen tillskrivs mäns aktiviteter högre värde än kvinnors aktiviteter. Det handlar alltså inte bara om en horisontell uppdelning mellan vad män och kvinnor gör, utan också en vertikal och hierarkisk värdering av mäns och kvinnors aktiviteter och erfarenheter.

MASKULINITET OCH MYTEN OM BESKYDD

Relationer mellan stater är på samma sätt uttryck för samhällsstrukturer med grund i uppdelningen mellan det offentliga och det privata. För att vara en framgångsrik stat, för att förmå soldater att kriga, måste föreställningar om de maskulina modiga männen och de svaga feminina kvinnorna i behov av beskydd vara djupt förankrade. Stater måste därför anstränga sig för att exkludera kvinnor från det offentliga, för att upprätthålla en diskrepans mellan det offentliga och det privata och för att rekonstruera dessa sfärer. Uppdelningen mellan det offentliga och det privata leder på så sätt till en maskulinisering av det offentliga. Kvinnor blir det avvikande, något för män att spegla sig i och sätta sin manlighet i relation till.

Trots att myten om beskydd bygger på idén att män ska försvara kvinnor är militär verksamhet inte per automatik en maskulin verksamhet. Även om soldater i världens samlade arméer i de flesta fall är män finns det inget som säger att män per se skulle vara krigiska eller att de män som tar del i krig är de som skapar krig. Kvinnans genetik hindrar henne inte från att avfira en missil eller sköta en dator för militära ändamål samtidigt som mannens natur inte befäller honom att döda. Däremot bygger militär verksamhet på ideal om den heroiska hjälten, den maskuliniserade myten om beskydd.

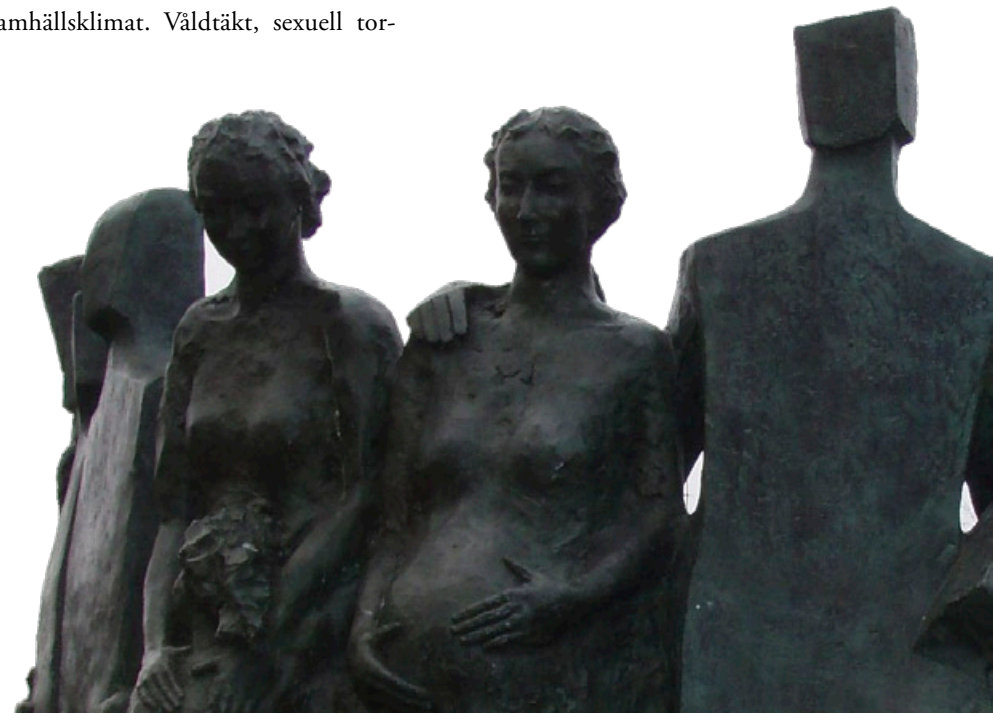
GENUS, KVINNOR OCH UTSATTHET

Krig och konflikter innebär alltid ett enormt lidande för hela befolkningen, men våld drabbar män och kvinnor på olika sätt. Anledningen till detta är de djupt förankrade idéerna om genus som genomsyrar vår föreställningsvärld.

Kvinnors roll som vårdare förstärks i krigstider och ansvaret för hemmet blir ofta totalt, då männens frånvaro gör dem till ensamma försörjare. Vårdansvaret belastas också svårt av det ökade antalet sårade i samhället. Vissa militära strategier slår också oproportionerligt hårt mot kvinnor, såsom sexuellt våld och våldtäkter, taktiker som används för att kontrollera och förnedra fienden. Sexuellt våld ökar dessutom i hela samhället som en direkt konsekvens av ett mer våldsamt samhällsklimat. Våldtäkt, sexuell tor-

tyr, sterilisering, påtvingad abort och könsstympning är några former av det sexuella våld kvinnor utsätts för även i fredstid, men som ökar drastiskt i samband med konflikter.

Även män och pojkar utsätts systematiskt för våld som en direkt följd av förhärskande genuskonstruktioner. Den absolut farligaste föreställningen om maskulinitet är den som definierar män som beskyddare. Uppfattningen gör att även obehäpnade män och pojkar ses som potentiella hot mot fienden och de löper därför en betydligt större risk att dödas. Pojkar är också den grupp som löper störst risk att rekryteras som barnsoldater, ett av vår tids grymmaste övergrepp.

INVESTERINGAR I KRIG

Militär verksamhet bygger på maskuliniserade värderingar som medför negativa konsekvenser för såväl kvinnor som män. Trots det slår de militära utgifterna årligen nya rekord. Även om militära medel knappast kan råda bot på de globala och individuella säkerhetshot som människor står inför idag fortsätter vi att investera enorma ekonomiska resurser i krig och konflikter.

Ända sedan 1915 har IKFF arbetat för att utrota grundorsakerna till krig och konflikter. Med ungefär 40 sektioner runt om i världen arbetar vi för en global gemensam säkerhet.

Av världens fattigaste människor är ungefär 70 % kvinnor.

Det finns idag fler än 300 000 barnsoldater i världen.

I världen pågår just nu fler än 30 väpnade konflikter.

MILITÄRA UTGIFTER

Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) sammanställer i sin årsbok och i ett webbaserat databassystem information om världens militära utgifter. Deras uppgifter visar att världens samlade militära utgifter stadigt har ökat de senaste åren. År 2008 nådde de rekordhöga 1 464 miljarder dollar, av vilket USA stod för 42 %. Sett i relation till de negativa konsekvenser militär verksamhet har för människors liv är siffran enorm.

Det är viktigt att belysa att prislappen för vapen och andra direkta militära utgifter inte är de enda kostnader som samhället måste betala för att upprätthålla militarismen. I rapporten Politik för global vapenutveckling för Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen skriver Rolf Lindahl att det finns stora kostnader som är starkt kopplade till militära rustningar, men som oftast inte inkluderas i kalkyler. Enligt Lindahl (2009: 12) är "[m]änskliga resurser så som forskare och ingenjörer [...] [h]älsokostnader för vård och långsiktig rehabilitering av människor som skadats av vapen [...] [n]egativa effekter på miljön vid användning och destruktion av vapen samt de miljömässiga effekterna av oexploderade lämningar av krig, så som landminor [...] [k]ostnader för destruktion av vapen och system för implementering av avtal och regimer för rustningskontroll" olika exempel på stora utgifter som inte inkluderas i statistiken.

KÄRNVAPEN

Kärnvapen är det mest kraftfulla vapen som har uppfunnits, och bygger på frigörelse av den enorma energi som håller samman atomkärnor. Vapnets primära effekter är explosion, oerhörd värme, eldstorm och radioaktiv strålning. Kärnvapen kan också skapa konsekvenser för kommande generationer, på grund av långlivad radioaktiv förgiftning. På grund av sina oerhörda konsekvenser för mänskligheten regleras kärnvapen inom internationell rätt genom icke-spridningsavtalet NPT.

KEMISKA OCH BIOLOGISKA VAPEN

Kemiska vapen, som t.ex. senapsgas, är inte bara dödliga utan orsakar också svåra plågor hos dem som utsatts och överlevt. Biologiska vapen skiljer sig från kemiska vapen i den mån att de har sitt ursprung i levande organismer, såsom den extremt smittsamma mjältbrandsbakterien. Kemiska och biologiska vapens dödlighet har lett till att ett flertal internationella avtal tecknats för att förbjuda utvecklandet, produktionen och användandet av dem.

RADIOLOGISKA VAPEN

Radiologiska vapen, s.k. "smutsiga bomber", sprider radioaktivt material som är skadligt för såväl människor som miljön. Trots att dessa vapen kan orsaka omfattande och långsiktig förstörelse är dess främsta effekt snarare psykologisk, då de kan användas för att orsaka ekonomiskt och socialt sammanfall. Det finns en växande oro för att kärnkraftverk kan användas som radiologiska vapen, då en attack skulle kunna frigöra enorma mängder radioaktivt material.

STÖRRE KONVENTIONELLA VAPEN

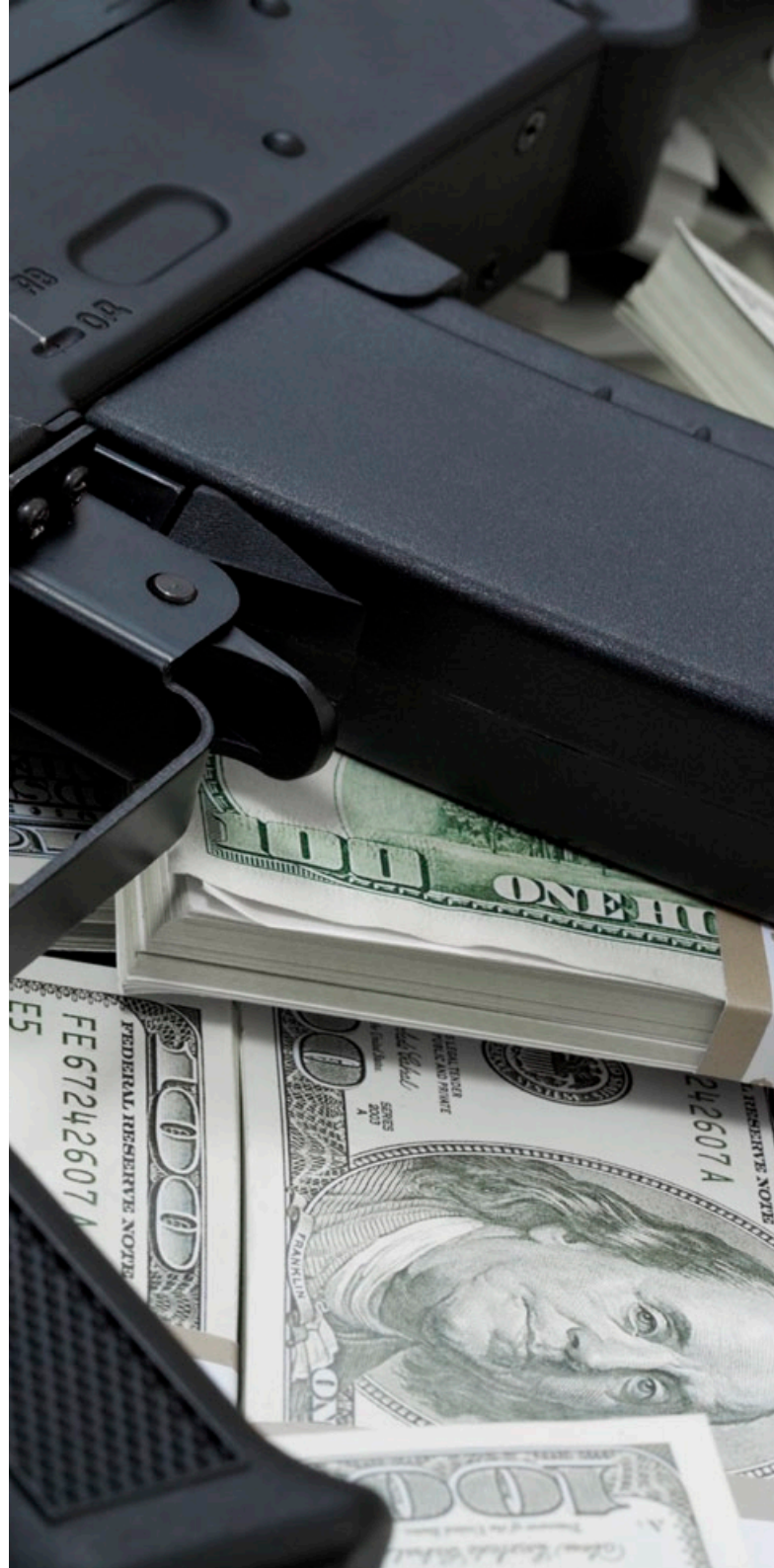
Större konventionella vapensystem hänvisar till vapen som är större än vad någon enskild person eller mindre grupp kan hantera, såsom stridsvagnar, attackhelikoptrar och missiler. Enorma summor spenderas årligen på dessa vapen och den internationella vapenhandeln hjälper till att upprätthålla spänningar och underblåsa konflikter mellan stater. Närvaron av konventionella vapen har även visats förlänga och intensifiera väpnade konflikter.

VAPENHANDEL

Trots att Sverige ofta profilerar sig som ett land som verkar för internationell fred och säkerhet, och trots att nedrustning sägs stå högt på den politiska agendan, är Sverige en tung aktör inom den internationella vapenhandeln. Sverige spenderar mer än 40 miljarder på försvarsutgifter varje år, har militära samarbetsavtal med ungefär 40 länder och har en omfattande vapenexport.

På grund av bristfällig statistik och ensidig fokus på handel med större vapen är det svårt att veta hur mycket vapen som finns i omsättning i världen idag. Det står dock klart att den globala vapenproduktionen har ökat alltsedan 2005, och att överföringar av "större" vapen, det som av SIPRI kallas "major conventional weapons", fortsätter att öka och uppgick till ett värde av 51,5 miljarder dollar 2007. Till de vapen som inkluderas i denna kategori hör bland annat flygplan och helikoptrar, beväpnade fordon, tunga eldvapen, missiler och skepp avsedda för stridsändamål. Hit hör dock inte lätta vapen, de mindre vapen och tillhörande ammunition som kan hanteras av en eller ett fåtal personer. Mellan 2000 och 2006 beräknas den globala handeln enbart med lätta vapen ha ökat med 28 % till ett värde av 2,9 miljarder USD.

Lätta vapen är ett av de största hoten mot människors säkerhet idag och varje minut dör någon till följd av dessa vapen. Av de dryga 800 miljoner lätta vapen som finns hamnar 75 % i händerna på privatpersoner. En majoritet av de lätta vapen som finns köps, säljs, ägs och avfyras av män. Denna vapenkategori slår dessutom oproportionerligt hårt mot kvinnor, som ofta faller offer för vapenanvändning i hemmet. Medan män som råkar ut för lätta vapen ofta möter en okänd förövare, är den som skjuter en kvinna ofta någon hon känner.

LANDMINOR OCH KLUSTERVAPEN

Trots att de kategoriseras som konventionella vapen behandlas landminor och klustervapen ofta som en särskild kategori på grund av deras fruktansvärda konsekvenser. Klusterbomber släpps från flygplan och innehåller ett flertal mindre bomber som sprider sig över ett större område. Många bomber detonerar inte utan blir liggande på marken. Såväl klustervapen som landminor utgör ett ständigt hot mot civila i området långt efter konflikter har upphört och en stor del av de drabbade är kvinnor och barn.

HANDELDVAPEN OCH LÄTTA VAPEN

Majoriteten av det väpnade våldet i världen begås med hjälp av denna sorts vapen och många anser att de enorma dödstalen gör det möjligt att tala om handeldvapen som en form av massförtörelsevapen. Handeldvapen hänvisar till de vapen som bärs av en enskild person. Med lätta vapen menas vapen som manövreras av två till tre personer. Spridningen av handeldvapen och lätta vapen kan främja konflikter och underminera fredsinitiativ.

FALLSTUDIE: KRIGETS MILJÖKONSEKVENSER I SUDAN

Fram till juni 2007 hade Sudan varit i konflikt i nära 50 år. Darfur-konflikten i Sudan väckte stor uppmärksamhet världen över; här sammanföll en krigskonflikt och en miljökatastrof med tre miljoner döda och fler än 15 miljoner drabbade.

Under Sudans historia har mindre konflikter drabbat hela landet och upp till 60 % av befolkningen har berörts. Men de senaste 30 åren har konflikten koncentrerats till sydvästra och östra delen av landet med ökad våldsamhet. Kärnan i konflikterna har varit ökad befolkningstillväxt och svårigheter att få tillgång till vatten. I Darfur-området levde år 1956 i genomsnitt 3 personer/km²; år 2003 hade det ökat till 18 personer/ km². Tillflödet av lätta vapen till regionen har också bidragit till allt mer våldsamma konfrontationer. Fram till 2003 var de väpnade konflikterna mest lokala och mellan konkurrerande samhällen, men så småningom utbröt krig i hela området. Kriget föregicks av att miliserna under en lång tid hade ägnat sig åt förbränning av stora skogsarealer och byar som gjorde att mellan 200 000 – 500 000 människor blev interna flyktingar.

År av konflikter i Sudan har lett till stora minerade områden som än idag orsakar lemlästning och död, nedbrända byar och skogar, ökad tillgång till lätta vapen i regionen, förstörda naturresurser och oljeutsläpp, samt utrotning av djur- och växtliv i området.

MILITARISM OCH MILJÖ

Militarismen står inte bara för stora samhällskostnader utan leder också till negativ påverkan på miljön. Exempelvis förgiftar vapnens giftiga ämnen mark, vatten och luft samtidigt som tillgången till markområden och tillgängligheten inom en region påverkas av militär verksamhet och anläggningar.

Militärens miljöpåverkan har varit känd länge. Särskilt stor uppmärksamhet har riktats mot de giftiga ämnen som påverkar människors liv långt efter att krig är slut. På så sätt kan man prata om att väpnade konflikter pågår långt efter ett fredsavtal skrivits under. Ett exempel på sådana ämnen är napalm, vilket användes i Vietnam.

Miljöpåverkan innebär inte enbart gifter i naturen. Vid konflikter skärs informationskanaler som radio och internet bort från människans vardagsliv genom inskränkningar och bomber som slår ut centralförsörjningen, energiförsörjningen drabbas, och vägar görs obrukbara vilket försvårar flyktingars förflyttningar och matdistribution till den civila befolkningen.

I icke krigförande länder kan militära anläggningar påverka regionen genom att ta upp värdefull jordbruksmark eller allmänningar som den civila befolkningen tidigare haft tillgång till. Genom att stänga av skogsområden där militära anläggningar finns försvinner även en möjlighet till rekreation för människor utanför militärens personal. På längre sikt kan även kunskap om naturen och traditioner försvinna.

FALLSTUDIE: KONSEKVENSER AV KRIGEN I IRAK

Utarmat uran

USA:s och Storbritanniens användning av ammunition med utarmat uran har drabbat Irak hårt. Utarmat uran används främst som pansarbrytande ammunition och har stora hälsoeffekter eftersom ämnet är giftigt. I vissa områden har man sett en sjudubbling av medfödda missbildningar bland spädbarn födda mellan 1990 och 2001. Under samma period ökade fallen av cancer och leukemi med 26 gånger bland barn under fem år.

Sedan 1980 har tre krig utspelats i Irak. De tre krigen och den långa sanktionsperioden har haft förödande konsekvenser för Iraks befolkning. Under det första kriget mot Iran 1980 dödades ett stort antal människor, byggnader förstördes och oljetankers sattes i brand, vilket orsakade omfattande skador på växt- och djurlivet i Persiska viken. Under Gulfkriget ungefär 10 år senare drabbades infrastrukturen hårt och befolkningen led svårt av bristen på mat och medicin. Förstörelsen av Iraks infrastruktur fortsatte 2003, när landet invaderades av USA och dess allierade. Mer än 20 % av stadsinvånarna och 60% av lantbefolkningen har idag ingen tillgång till rent vatten, till följd av infrastrukturens kollaps. Problemen har också drabbat andra områden, såsom värderna, elförsörjningen och polisväsendet.

UNICEF uppskattade 2005 i en rapport att omkring 6 880 barn under fem års ålder dör varje år i Irak, med ett dödstal på 125 per 1000 levande födda barn. Dessutom har dödstalen bland irakiska kvinnor under graviditet och barnafödande uppnått en nivå som är 3 gånger det antal som rapporterades under perioden 1989 – 2002.

År av konflikter har dessutom medfört undermåliga sanitära förhållanden i Irak – inte minst beroende på avsiktliga bombningar av infrastruktur – samt brist på rent vatten. Sjunkande och läckande oljetankers har släppt ut stora mängder olja i Persiska viken under Gulfkriget och under kriget 2003. Flera anläggningar för elproduktion har bombats, vilket bidragit till en minskning av produktionskapaciteten med 75%. Långsiktiga effekter av bombningarna innebär förorening av mark, vatten och sediment. Eftersom stora delar av den kemiska industrin var belägen vid floderna Eufrat och Tigris innebar det att en stor mängd föroreningar hamnade i vattnet. Mängder av ammunition i form av rester av exploderade granater, tomhylsor etc. har lämnats kvar i terrängen, liksom ett stort antal stridsvagnar.

KÄRNVAPEN – EXTREMA KOSTNADER

Kärnvapenarsenalerna i världen har fortsatt att växa alltsedan de användes i Hiroshima och Nagasaki under andra världskriget. Trots att icke-spridningsavtalets (NPT) artikel VI ålägger kärnvapenstater att nedrusta sina befintliga arsenaler finns fler än 20 000 kärnvapen kvar i världen. På grund av sekretess och brist på transparens är det svårt att veta hur mycket dessa arsenaler kostar. Vi vet dock med säkerhet att det varje år spenderas skyhöga belopp för att underhålla och modernisera ett av de största hoten mot mänskligheten idag – kärnvapen.

Svenska Läkare mot Kärnvapen (SLMK) skriver på sin informationssajt Lär om Kärnvapen att de tydligaste kostnadsuppgifterna i dagsläget kommer från USA, där man år 2006 spenderade 320 miljarder kronor på kärnvapenrelaterade aktiviteter. Storbritannien lägger ungefär 22 miljarder per år på det nuvarande ubåtssystemet Trident och Frankrike spenderade i genomsnitt 16 miljarder kronor per år på sina kärnvapenaktiviteter mellan åren 2002-2008. Det betyder att dessa tre stater tillsammans under år 2006 lade ut närmare 400 miljarder kronor på kärnvapen. Totalt står USA för drygt hälften av världens samlade kärnvapenutgifter.

Även om de exakta beloppen som investeras i kärnvapen är omstridda kan vi med säkerhet veta att redovisade belopp inte utgör hela kakan. Förutom icke-redovisade utgifter finns liksom vad gäller andra vapen en rad aktiviteter som inte inkluderas i statistiken. Ben Cramer (2009: 7) skriver att "[t]here are many other prices to be paid by states (and their populations) once they embark on the path to a nuclear arsenal: damage to the environment, to democracy, to the health of citizens, to international cooperation, and ultimately to our fundamental values". Dessa kostnader kan inte alltid mätas i pengar, men påverkar samhällen och individer negativt världen över.

Språket som används kring kärnvapen är så pass kliniskt och tekniskt att den mänskliga aspekten och den skada de medför förbises. Språket är också starkt sexualiserat och kärnvapen har flera gånger liknats vid fallossymboler. Genom att använda ett språk som distanserar oss från att människor skadas, miljöförstöring samt alla andra konsekvenser som kärnvapen kan resultera i, blir de neutraliserade och legitimerade och associeras med termer som är attraktiva för beslutsfattarna; makt, potens och styrka. Kärnvapen kan därmed sägas bli den ultimata mätpunkten på politisk och manlig makt.

Icke-spridningsavtalet - NPT

Icke-spridningsavtalet reglerar kärnvapensituationen i världen idag och artikel VI i avtalet är det enda bindande åtagande om kärnvapennedrustning i multilaterala sammanhang som finns. I avtalet åtar sig kärnvapenstaterna att inte sprida kärnvapen eller information om dess framställning till andra stater. Icke-kärnvapenstater å sin sida åtar sig att inte ta emot eller utveckla egna kärnvapen. Vidare har alla stater enligt avtalet rätt att för fredliga ändamål använda kärnkraft.

INTERNATIONELL NEDRUSTNING

Trots att statistiken talar klarspråk om att världens samlade militära utgifter är vansinnigt höga finns det internationella regelverk som syftar till att kontrollera vapen. Enligt artikel 11, 26 och 47 i FN:s stadga arbetar både generalförsamlingen och säkerhetsrådet med nedrustningsfrågor.

Flera av de internationella avtal som finns idag har arbetats fram inom FN. Icke-spridningsavtalet om kärnvapen, konventionen som förbjuder biologiska vapen och konventionen mot kemiska vapen är bara några exempel. På senare år har dock olika former av nedrustningsinitiativ tagits utanför FN. Arbetet för att på 90-talet förbjuda landminor och på 2000-talet förbjuda klustervapen initierades av civila samhällets organisationer med stöd av ett antal stater. Idag regleras båda dessa vapensystem av konventioner och är del av den internationella rätten.

FN-systemet är beroende av hur mycket pengar stater investerar i den gemensamma budgeten. Det finns dock mycket att önska vad gäller staternas vilja att finansiera det gemensamma organet. Världens samlade militära utgifter för ett år skulle kunna räcka till att finansiera 700 år av FN:s reguljära budget och endast 20 % av världens militära utgifter under ett år skulle räcka till att leva upp till FN:s millenniemål om jämställdhet.

UNODA

FN:s avdelning för nedrustningsfrågor UNODA (United Nations Office for Disarmament Affairs) arbetar för att främja nedrustning generellt, och har rollen att ge materiellt och organisatoriskt stöd till nedrustningsorgan som inrättats av generalförsamlingen och säkerhetsrådet. UNODA:s webbplats (<http://www.un.org/disarmament>) ger regelbundet uppdaterad information om nedrustningsfrågor.

Generalförsamlingen

Generalförsamlingens första utskott är ett av de viktigaste utskotten i generalförsamlingen. Det har hand om samtliga punkter på församlingens dagordning som handlar om nedrustning och internationella säkerhetsfrågor. Bland annat utarbetar de handlingar, för protokoll och lägger fram rapporter till behandling.

Nedrustningskonferensen

Nedrustningskonferensen är det enda multilaterala nedrustningsorganet som finns, med möjlighet till beslutsfattande genom konsensus. Konferensen sammanträder i Genève och rapporterar till, samt tar emot rekommendationer från, generalförsamlingen.

UNIDIR

FN:s institut för nedrustningsstudier UNIDIR är en självständig institution inom ramen för FN som utför oberoende forskning om nedrustning och säkerhet. UNIDIR har säte i Genève.

HÖGA KOSTNADER TILL VILKEN NYTTA?

Statistiken talar klarspråk och visar att världens stater fortsätter att investera skyhöga summor i militära medel. Samtidigt som världens stater investerar mer pengar i militära medel pågår flera krig och konflikter runt om i världen, krig som är beroende av investeringar i militarism.

Krig och konflikter är dock inte de enda säkerhetshoten som människor möter. I världen idag lever ungefär 1,2 miljarder människor i det som kallas extrem fattigdom, det vill säga på mindre än 1,25 USD om dagen, vilket är mindre än 10 svenska kronor. Av dessa är 70 % kvinnor. Varje dag dör dessutom 30 000 barn av fattigdom. Hela tiden världen över diskrimineras också kvinnor och flickor; de tjänar mindre än män och bär de tyngsta konsekvenserna av fattigdom, brist på utbildning och brist på politiska rättigheter.

Trots att Millenniemålen redan år 2000 slog fast att fattigdomen i världen skall halveras till 2015 görs inte tillräcklig för att uppnå målen. Världsbanken uppskattar att det skulle behövas mellan 35 och 76 miljarder dollar (208-451 miljarder kronor) per år fram till 2015 för att det internationella samfundet ska klara av att leva upp till Millenniemålen om utveckling.

AK-47

AK-47, även kallad Kalashnikov, har tillverkats i mer än 100 miljoner exemplar och har deltagit i fler krig än något annat modernt vapen.

B2 Stealthbomber

De totala utvecklings- och produktionskostnaderna för B2-programmet uppgick 2004 till mer än 300 miljarder kronor.

4 000 kr = 64 fruktträd

För människor som lever nära svältgränsen innebär möjligheten att odla sin egen mat ofta skillnaden mellan liv och död.

7 miljarder kr =
270 000 skolor

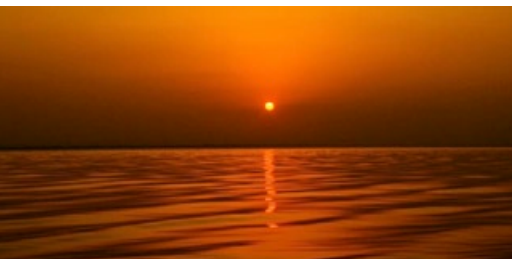
Idag berövas 80 miljoner barn i världens fattigaste länder möjlighet att gå i skola.

Om beloppet jämförs med hur mycket USA, Storbritannien och Frankrike tillsammans spenderade på kärnvapen år 2006 – 400 miljarder kronor – är det uppenbart att det inte är omöjligt att nå Millenniemålen inom en överskådlig framtid om stater gör sina prioriteringar annorlunda.

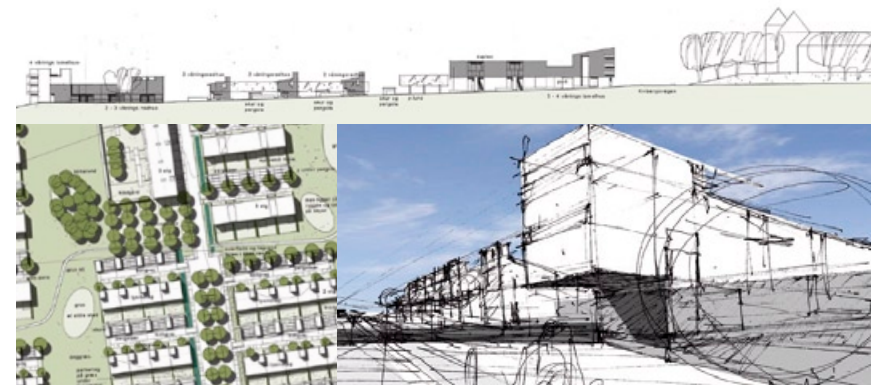
Pengarna man får betala för ett enda vapen skulle istället kunna användas för att rädda liv. Enligt Share the World's Resources kostar en AK-47 Kalashnikov drygt 4000 kronor. Detta belopp skulle räcka till att plantera 64 fruktträd som ger föda till flera familjer. Människors säkerhet är också beroende av tillgång till hälsovård och utbildning. Runt en halv miljon kvinnor dör varje år som följd av graviditeter. Varje dag dör 8000 människor i AIDS samtidigt som ungefär 12 000 människor smittas av sjukdomen varje dag. Den grupp som löper störst risk att drabbas av HIV/AIDS är kvinnor och flickor. Av alla de som är smittade nekas 3 av 4 den vård de behöver. 80 miljoner barn i världens fattigaste länder, av vilka 60 % är flickor, får inte möjlighet att gå i grundskolan. Summan en B-2 Stealth Bomber kostar - nästan 7 miljarder svenska kronor - skulle kunna användas till fler än 270 000 fullt utrustade skolor. Det handlar om att välja vad som gör barn säkra.

Alla människor, både kvinnor och män, drabbas av de säkerhetspolitiska prioriteringarna idag, och det krävs seriösa omprioriteringar för att världen ska sluta investera i krig och istället börja investera i fred. Trots enorma behov av minskad fattigdom, bättre hälsovård och större tillgång till utbildning investeras oerhörda summor i militära medel. De utgifter som vigs åt militära medel skulle kunna användas bättre. Genom att använda ett genusperspektiv i studerandet av säkerhetspolitik blir det uppenbart att maskuliniserade föreställningar om styrka och militärmakt inte skyddar människor, snarare tvärtom.

Det är dags att välja vad världen behöver.

FALLSTUDIE: KVIBERG - FRÅN MILITÄR- ANLÄGGNING TILL FREDSPROJEKT

Kviberg började användas som militär anläggning på 1890-talet. Hela området var stängt för allmänheten i nästan 100 år. Detta ledde till att det inte blev exponerat för bostadsbyggande och dylikt och fick därmed en avgränsande roll gentemot de omkringliggande stadsdelarna Utby, Gamlestaden, Kortedala och Bergsjön.

Regementsområdet övertogs av Göteborgs kommun 1994 då den militära verksamheten lades ner. Kommunen satsar idag på att göra om det till ett område för föreningsliv och idrottsverksamhet med över 40 verksamma föreningar. I området planeras även för ca 1500 nya bostäder. Man satsar alltså på att skapa ett område med olika verksamheter, som idrott, rekreation, natur- och kulturvärden för att få en mötesplats i staden. Området är idag mycket centralt med korta restider till Göteborgs stadscentrum.

Området runt Kviberg har en stor betydelse. Särskilt är det ett Natura 2000-område vilket innebär att särskild hänsyn ska tas vid exploatering då det är ett strandskyddat område. Särskilt har havsvandrande lax, öring, asp och stensimpa. Det finns ädellövsskog, olika vattenväxter och fåglar som t.ex. kungsfiskaren. Marken lider dock än idag av olika föroreningar från militära övningar. Oljeläckage, metaller som bly har återfunnits, speciellt vid skjutbanorna och området för fordonsgarage.

KÄLLOR OCH LITTERATURTIPS

CAROL COHN, FELICITY HILL OCH SARA RUDDICK *The Relevance of Gender for Eliminating Weapons of Mass Destruction*, Weapons of Mass Destruction Commission (2005), <http://www.wmdcommission.org/files/No38.pdf>

CRAMER BEN *Nuclear Weapons: at What Cost?*
International Peace Bureau, Geneva (2009)

LINDAHL ROLF *Politik för global vapenutveckling*
Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen (2009), www.fred.nu

CHARLESWORTH HILARY & CHINKIN CHRISTINE
The boundaries of international law – A feminist analysis
Manchester: Manchester University Press (2000)

CONNELL RAEWYN W *Om genus*, Göteborg: Daidalos, (2003)

ENLOE CYNTHIA *Bananas, Beaches and Bases: making feminist sense of international politics*
Berkeley, California: University of California Press, (2000)

HIRDMAN YVONNE ”Genussystemet – reflexioner om kvinnors sociala underordning”,
i *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, nr. 3, (1988)

LAUER JACQUE *Geneva and Disarmament*, Berne;
the Federal Department of Foreign Affairs (2000)

PEASE KELLY-KATE *International Organizations, Perspectives on Governance in the Twenty-First Century*, Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall, (2003)

PETERSON V. SPIKE AND ANNE SISSON RUNYAN *Global Gender Issues, Dilemmas in World Politics*, Boulder: Westview Press, (1993)

PETTMAN JAN JINDY *Worlding Women: a feminist international politics*, London: Routledge, (1996)

RUDDICK SARA *Maternal Thinking, Toward a Politics of Peace*, Boston: Beacon Press, (1989, 1995)

SHEPHERD LAURA J *Gender Violence & Security, Discourse as Practice*, London; Zed (2008)

STEANS JILL *Gender and international relations: Issues, Debates and Future Directions*, Cambridge: Polity Press (2006)

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE SIPRI,
Yearbook 2009, Armaments, Disarmament and International Security,
<http://www.sipri.org/yearbook> (2009)

TICKNER ANN J *Gendering world politics: Issues and Approaches in the Post-Cold War Era*, New York: Columbia University Press, (2001)

VICKERS JEANNE *Women and war*, London: Zed Books, (1993)

WENDT HÖJER MARIA & ÅSE CECILIA *Politikens paradoxer – En introduktion till feministisk politisk teori*, Bjärred: Academia Adacta AB, (1996)

YUVAL-DAVIS NIRA *Gender and Nation*, London: Sage, (1997)

ZALEWSKI MARYSIA ”Questions about change and the traditional male approach to international politics”, i I. Breines, R. Connell, I. Eide (ed), *Male roles, masculinities and violence: A Culture of Peace Perspective*, Paris: UNESCO publishing, (2000)

KÄLLOR SUDAN:

UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME *Sudan Post-Conflict Environmental Assessment*, postconflict.unep.ch/publications/UNEP_Sudan.pdf (2007)

KÄLLOR IRAK:

BBC NEWS, *Iraqi police deaths 'hit 12,000'*, news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/6208331.stm

BURNHAM GILBERT ET AL, "Mortality after the 2003 invasion of Iraq: a cross-sectional cluster sample survey", *The Lancet*, Volume 368, Issue 9545, Pages 1421 - 1428, 21 October 2006 www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140673606694919/abstract

BURNHAM GILBERT ET AL, "The Human Cost of the War in Iraq – a Mortality Study 2002-2006", *MIT International Studies* web.mit.edu/humancostiraq/reports/human-cost-war-101106.pdf

CONETTA CARL (2003), "The Wages of War; Iraqi Combatant and Noncombatant Fatalities in the 2003 Conflict" i *Research Monograph #8, Project on Defense Alternatives*, www.comw.org/pda/0310rm8.html

DEBUSMANN BERND, *Iraqi police deaths 'hit 12,000'*, www.corpwatch.org/article.php?id=14177

EVANS MICHAEL "Toll of British wounded in Iraq war reaches 800", *Times Online* www.timesonline.co.uk/tol/news/world/iraq/article412686.ece (2006)

HANAMI, ANDREW (1997) *War, Peace & Power - in the Post Cold War Era*, Kendall/Hunt Publishing Company: USA

THOMSON REUTERS FOUNDATION, *Factbox: Military and civilian deaths in Iraq*, alertnet.org/thenews/newsdesk/LDE5BQ05V.htm

TOTALFÖRSVARETS FORSKNING SINSTITUT FOI *Miljökonsekvenser av krig och konflikter*, www2.foi.se/rapp/foir1864.pdf (2006)

KÄLLOR KVIBERG:

GÖTEBORGS STAD, www.goteborg.se

GÖTEBORGS STAD *Översiktsplan för Göteborg, fördjupad för Kviberg*. Dnr 1114/000. Stadsbyggnadskontoret, Distrikt Norr, GF Konsult AB (2003-11-25)

GÖTEBORGS STAD *Detaljplan för idrott och skola i Kviberg*. Stadsbyggnadskontoret, Samrådshandling (2009)

WEBBSIDOR

ACTION AID, www.actionaid.se

ARMS CONTROL ASSOCIATION, www.armscontrol.org

INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS, www.icrc.org

INTERNATIONAL ACTION NETWORK ON SMALL ARMS IANSA www.iansa.org

INTERNATIONELLA KVINNOFÖRBUNDET FÖR FRED OCH FRIHET, www.ikff.se

KVINNA TILL KVINNA, www.kvinnatillkvinna.se

MILLENNIEMÅLEN, www.millenniemalen.nu

PEACEWOMEN, www.peacewomen.org

REACHING CRITICAL WILL, www.reachingcriticalwill.org

RÖDA KORSET SVERIGE, www.redcross.se

SHARE THE WORLD'S RESOURCES, *Cost of War Calculator*, www.stwr.org/special-features/cost-of-war-calculator.html

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE SIPRI, www.sipri.org

SVENSKA FN-FÖRBUNDET, www.fn.se

SVENSKA FRED- OCH SKILJEDOMSFÖRENINGEN, www.fred.se

SVENSKA LÄKARE MOT KÄRNVAPEN *Lär om Kärnvapen*, www.laromkarnvapen.se, www.slmk.org

UNITED NATIONS, www.un.org

UNITED NATIONS CYBERSCHOOLBUS, *Disarmament and Nonproliferation*, www.cyberschoolbus.un.org

UPPSALA CONFLICT DATA PROGRAM, www.pcr.uu.se/research/UCDP/index.htm

WOMEN'S INTERNATIONAL LEAGUE FOR PEACE AND FREEDOM, www.wilpf.ch

INTERNATIONELLA KVINNOFÖRBUNDET FÖR FRED OCH FRIHET

Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF) är en lobby- och informationsorganisation. Vi arbetar med att bygga en långsiktig fred genom jämlikhet och kvinnors rättigheter, samt kvinnors aktiva deltagande i konfliktlösning, förebyggande av väpnade konflikter och nedrustning. IKFF grundades år 1915, består av omkring 40 sektioner runt om i världen och har två internationella huvudkontor i Genève och New York som arbetar nära FN och andra internationella organ.

www.ikff.se

